

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis duodecimâ
mensis Decembris, anno Domini M. DCC. LXXXVI.

M^o AUGUSTINO THOURET, à Regiâ Societate Medicâ
Parisiensi, pro epidemiis institutâ, Dôctore-Medico, Præside.

An à solâ observatione sympathiæ doctrina?

I.

UNCTA naturæ corpora certâ de causâ moventur, certum ad finem; cuncta nisi perpetuo se invicem alliciunt, aut remonent. In moles agit attractio, vis insita, quæ normâ constanti, decursus syderum, orbis terraquei motus, æstusque ipsos oceani regit ac determinat. Elementares mixtorum moleculæ, sub chymicæ affinitatis nomine, suas habent unionis dissidiivæ leges: hinc rot, imis sub terræ visceribus, moventur quotidie, miscentur, dissolvuntur, renovantur.

Est etiam vitâ præditis, sua sibi invicem, aliisve coherendi ratio, suos sese, pro re natâ, removendi modus. Spontaneus eorum impulsus

ad alia, sympathiæ nomen, horror ab aliis, antipathiæ titulum obtinuerunt. Exempla sumas è plantis quæ suum, præ aliis, solum, suos amant syderum aspectus, suos habent, quos metuant, hostes. Belluæ suum, ubi vivant, pabulum, suum quo sanentur, ex mille non congruis, didicerunt ab instinctu proprio, sensuque, discernere medicamen. Suae sunt insuper ipsis hominibus diversæ cum plantis, cum belluis, cum alimentis, medicamentis, aliisque exterioribus, convenientiæ; suus est in eos, ut in vastum oceani gurgitem, cœli & syderum influxus. Talem denique varias inter hominum mentes, inter animam & corpus, matrem inter & foetum, varias inter corporis partes, Medici observarunt adesse connexionem, ut exinde innumera sequerentur mutuæ actionis reactionisque phœnomena, quibus sedulò indagandis, omnes ingenii sui nervos intenderunt.

Hæc omnia phœnomena quæ vago sympathiæ nomine insignivit usus, classem nobis geminam efformare videntur; alia quidem in quodam sociatis amore, ferè tota versatur, & ea *sympathia simplicis analogiæ* vocari poterit; altera verò ob intimum actionis affectionisve simultaneæ commercium *sympathia mutui consensûs*. Indè sequitur, per sympathiæ vocem, sensu generaliiori sumptam, intelligi posse, *mutuam convenientiam, mutuum ve consensum varia inter individua aut varias unius ejusdemque individui partes*. Diversa sanè præstò esset utriusque classis in lucem edere specimina; cæteris verò omisiss, ea tantum ad scopum nostrum conferre credimus, quæ ex partium commercio & connexione penent; hæc Medicis sedulò observare necesse est; verum ubi rationem expiscantur, navem suam allidunt mille scopulis; à solâ igitur eorum observatione, tota scaturit sympathicæ doctrinæ utilitas.

I I.

ARTISSIMUM-animum & corpus intercedere commercium evincit vitæ, sanitatis, morbi & mortis historia; ex hæc enim liquidò patet, quantum naturalis utriusque status, mutuæ felicitati consulat; ita & quàm graves ærumnas alterutrius afflictio conciliet alteri: ne minima quidem immutatio mentem afficit, quam consentanea corporis dispositio statim non prodat; undè vultus speculum animæ dicitur; undè Physicus quidam (1), alias observat esse mentis affectiones, quæ, ut pudor & mansuetudo, vultum magis, alias, quæ illum minùs, ut libido effræna, condecorant. Ne verò à corporis affectibus alienum magis animum esse credideris; irritentur enim nervi, mens dolet; leni stimulo titillentur, gaudium illa promit: comprimatur, inflammeturve cerebrum, tacet sopita, vel delirat; fatiscant artus, grave adsit subeundum naturæ certamen, faciscit & anima; languet hebes, nullisque apta muneribus.

(1) Lancel de
magn. dissol.
phys. sur l'homme
pag. 84.

æt illi triumphus acclametur, en & sua menti nativa redit hilaritas
& suis tota libens incumbit officiis.

Matrem inter ac foetum specialem adesse sympathiam, uno ore consentientur omnes; quamvis enim ab ærumnali graviditate natos quandoque videamus athletas, matris tamen & foëtis sat consentaneas esse valetudines, frequentior testatur observatio. Sunt autem quæ omnium maximè detinent animos; formæ scilicet, ingenii, studiorumque similitudines; ægritudinum hæreditaria transmissio, indelebiles nævi; peioresque, à curiosâ nimis & formidolosâ rerum horrendarum contemplatione, foëtui impressæ deformitates. Norunt omnes gravidam olim mulierem cuiusdam supplicii testem incautam, fractis cruribus reo similem posthac edidisse foetum. Vidi mulierem quæ, cum graviditatis tempore, naufragii minas persensisset, paucis post diebus enixa, infantem doluit epilepticum. Meticulosas quasdam nervosisque insultibus obnoxias quandoque etiam obtigit videre mulieres, quarum modò nati infantes tremore creberrimo corripiebantur.

In quocumque vitæ statu, sano, morbofove considerare hominem volueris, in eo semper intueri dabitur vel *consensum* (1) *omnium* *ferè* *ejus partium, ad singulas functiones ritè perficiendas inter se conspiciantium; vel compassionem* *quamdam, quâ fiat, ut unâ malè affectâ, simili, vel diverso, tristi tamen sensu, condealeat altera; prior vocari possit consensus actionum, seu sanitatis; posterior consensus passionum, (*) seu morbi.*

(1) Rega, de
sympathia, pag.
2.

Suos fames exerit per corpus omne stimulos; quorum effectus apud homines sensu acutiori præditos notantur faciliùs. Oriuntur enim hæc urgente, angor anxietasque circâ præcordia; difficilis & suspiciosa respiratio cum frequenti oscitatione, transitorius capitis dolor, animi morositas, tremor, horror, vertigo, deliquium, & pejora, ni latranti ventriculo statim obtemperent.

Grande digestionis opus, quot, ut ritè perficiatur, organicas ad se partes, quot congruos advocat humores! quot concurrentes motus exigit! Agunt enim seorsim maxillæ, labia, genæ, lingua, oris cavitas, palatum utrumque, salivales glandulæ, faucium isthmus, larynx, pharynx, horum omnium, complures sanè muscoli; tum œsophagus, ventriculus, intestina, jecur, lien, pancreas; his opitulantur cuncta respirationis organa; agunt vasa & nervi microcosmi ferè omnes, motum,

(*) Vox *passionum* obscure accipitur apud Regam. Non enim præcisè morbum, ut ipse interpretatur, significat; sed impressionem quam pars qualibet *patitur* ob enatam sensationem: cuiusquidem, ut & *actionis* sympathia, etiam in morbo sic evidentior, nihilominus in sanitate se quandoque exerit, ideo tantum minis conspicua, quod ad æquilibrium machinæ suæ componatur. Illud enim æquilibrium, quo constat sanitas, quo variarum partium sensus actioque naturaliter consentiunt, est reverà mutua partium inter se sympathia, immixtus effectus.

calorem, sensumque; versus coctionis officinam magis magisque ex ambitu determinantia.

Suus est narium sensus, ut judicent, utrum quod offertur obesse vel proficere poterit; suus ori & linguae, ut decretum prioris organi confirmet; suus ventriculo, ut alacriter operi allaboret; suus intestinis, ut priorem perficiant laborem, & novum inchoent, parati nempe chyli transitum in interiores machinae meandros, nec-non foecum acredine stimula, vires permultas sollicitent, his evehendis idoneas.

Plurimi, sive ut diluant, sive ut temperent, sive ut extrahant, sive ut assimilent, ad digestionis optimae scopum undequaquè deplunt humores: lacrymae, saliva, ros gastricus, pancreatis humor, & bilis, & ros intestinalis, & ipse mucus omnes inungens membranas, ne forte allidantur, praesertim in crassioribus, ubi viget acredo major, intestinis.

Ex his omnibus oriuntur motus multiplices: incidens, lacerans, molens, compingens in ore; propellens in faucibus, per vim quidem, ut aiunt, peristalticam, toti tubo alimentari communem; item in ventriculo, motus ab ipsius contractione succutiens, atterens; à calore loci, fermentationis animalis speciale genus; ab elasticitate aeris conclusi, assidua reactio; motus dissolutionis, extractionis, & affusorum humorum *anastomosis* in duodeno, succus in cæteris; expulsionis demum in ultimo, cui viget expiratorii nifus, ut in partu fieri solet, admodum opitulantiur.

Ut debita per totum corpus fiat fluidi vitalis irroratio, irritabilitati cordis, flexibilitati & elasticitati canalium, necessariam conferunt operam nervei funes ubique diffusi, sensum cunctis partibus conciliantes; nec minus continua musculorum activitas fluido versùs commune receptaculum redituro famulatur; ex horum enim praesidiolorum defectu, mille morbi, vitae desidis atque otiose scopulum. Equis demum oclusas subito non videt purpureo latic vias, nisi congruà motuum respirationis alternatione, sua vasis successivè adimatur, restitaturque amplitudo; sic vicissim oclusis fortè motus circulatorii viis, respirationem illico sufflaminari necesse est.

Ipsa respiratio, quot partes in exercitii sui consensum adducit! quot secundariis actionibus operam admovet! Adsunt cor, vasa, pulmones, larynx, oris nariumque cavitates, thorax, omnes ejus musculi; tumque, dorsales, abdomen ambientes cuncti; denique praecipuum agens, diaphragma. Absque respiratione sistitur circulatio, digestio languet, aegrè fiunt excretiones, aegrè partus absolvitur; labori natum, suas corpus à labore mutuans vires, nullum ferre pondus poterit, nulli par erit exercitio. Respirationis beneficia haec haberi possunt; vox ideas commu-

nicans; cantus animos exhilarans, mentis fugare morbos, & lenire tigres efficax; tum risus, fletus, gemitus, ululatus, suspiria, singultus, tussis, oscitatio, totidem diversæ patientis animi testes, corporeæve cuiusdam molestiæ effectus; his enim sui sunt in vultûs habitu, vel respirationis normâ variè mutatis, diversi characteres.

Sensus amicè inter se conspirant; sine auditu, loquela nobis deficeret. Olfactus palato consulit, & gustus ipse sensui quem ventriculo proprium esse novimus. Duo oculi, duæ palpebræ versùs objectum quodvis, motu simultaneo feruntur; duæ his impressæ in unam coeunt imagines; sic & ambæ nares, unicâ licet odorem aspirante, simul æquè retrahuntur; sic & duæ simul arriguntur auriculæ, licet ad unam insursures; & quamvis utramque sonus afficiat, unica tamen idea nascitur.

Partium speciei propagandæ dicatarum egregius cum cæteris omnibus, voluptatum præsertim aurorâ affulgente, consensus eminet. Quæ totæ in nutriendo roborandoque individuo antea vires insumebantur, has è nunc appellere necesse est, novo similique informando corpori penitus adhibendas. Dùm verò tantum natura molitur opus, perficite, cunctis juris sui facultates in consortium advocat, ut è remotissimis machinæ recessibus viâ, ad novi corporis emolumentum eliciatur.

Mirabiles uteri cum toto corpore consensus evincunt, haud rara admodum graviditatis phænomena, nausæ scilicet, vomitus, alvi confictio, tormina, *ῥέλιμος, κίσση, μαλακία*, dolor & artuum lassitudo, maculæ cutis, sæpè & prurigines; deinde *δυσπνοία*, tussis, aurium bombi, dentium & capitis dolores, deliquia, vertigines & varia imaginationis vitiatæ deliramenta.

Jamverò foetus exitum ubi natura molitur, en auxiliatrices undequaque manus sibi comparat. In principio quidem sola suum aggreditur opus; uteri repetitæ contractiones contenta versùs ejus ostium applicant, illud attenuant; membranarum apex instar cunei sese inferens, idem ampliat & extendit; mox verò instant dolores; systema nervosum totum ferè intenditur; sensus acutiores evadunt; invalescunt nifus præsertim expiratorii, toti quidem in simultaneâ diaphragmatis ac musculorum laryngæorum abdominaliumque contractione; massa intestinorum in globum solidum veluti coacta, vim quamdam pressioniis & resistentiæ simul opponit; ut agunt certatim omnes corporis muscoli! ut ipsæ saliant turgentque venæ! ut rubet facies! ut sudat, præ nimio labore, totus corporis habitus! Foetu tandem in lucem edito, cessatis doloribus, somnus & amica quies benignè succedunt, fractas reparant vires, intereaque novum recens nato natura parat è puriori sanguine pabulum.

Nullus in statu sano feriat unquam musculus: slet corpus aut

sedeat; ambulet, ascendant, descendant, cursitet; aut quocumque modo sese exerceat, moventur semper & agunt muscoli ferè omnes; ita tamen ut diversas, etsi ad scopum eundem, partes agere videantur. Si nulla notabilis exerceatur actio, subsistit tamen in eis tonus quidam ad corporis æquilibrium tuendamque articulorum firmitatem, necessarius. Stet aliquis, plerique tunc artuum inferiorum operantur musculi; plures tibiam, plures alii semur, plurimi pelvim extendunt; interim agunt & alii qui firment articulos, & alii qui extensiones antagonismo suo moderentur. Quis verò deglutitionis tempore, quis actu puerperii, quis rotatorio brachii motu, quis dum jumenta grave trahunt plaustrum, gestant ve pondus, quis agentes cunctis hisce in casibus recensere par esset musculos, & calculo subjicere vires hæce coepparatione comparatas?

Si singulæ corporis animati partes, quamdiù sanitate valent, amicâ societate sibi mutuò famulantur, has & malorum interse participes facile fieri credideris. Utque à ventriculo fumatur exordium; si saburrâ turgēt, & similis linguam obducit sordes; dolet caput, livescit cutis; respiratio molesta, spontanea lassitudo statim accedunt, ferè apud omnes. *Sunt (1) Lippi haud pauci, quorum oculi, digestionis conamine dolent, rubent, etiam inflammantur; quæ omnia eadem proportione cessant, quâ ventriculi mutatur actio; unicus meri haustus ulcera tibiarum exacerbat.* Cicuta aquatica, fungi venenati, belladonæ fructus, opii pilula quamvis è ventriculo nondum emissa, jam mille turbas, atrocissimos dolores, terribiles spasmos, horrendos ululatus, soporemve perpetuum egisse pluriès observarunt Medici. Quid vermium strages memorem? Nonne observare sufficit anginam, vultûs erysipelas, ophthalmiam, pleuritidem, asthmata, tussis clangosas, insultus epilepticos infantum, apoplexiæ species ac paralyfes quasdam, morbos intermittentes, suum in regione epigastricâ fomitem habere, latentemque hospitari causam? Quoties enim saburrâ vacuatâ, veno eduçto, fugatis vermibus, sedato per anodyna ventriculi spasmō, resocillatîve hujusce viribus, tot stupenda vidimus, veluti per incantamentum, evanuisse symptomata!

Vellicato, vulnerato vel incarcerato quolibet intestinalis tubi segmento, quid? nausæ perpetuæ insurgunt, perpetuus vomitus; supprimuntur urinæ, fiunt singultus, pallor mortis adest, & sudor gelidus, & febris acutissima, cum pulsu stricctissimo, valde irregulari. Si quæ fortè podicis irritatio tenesmos intestinales efficit; en & tenesmi vesicæ insequuntur, & priapismi, & vagi cutis horrores cum alvi colore, nonnunquam ad ipsas fauces uique protenso. Hepate in-

(1) Vide Thef. Th. Borden, *an omnes organica corporis partes digestionis operantur?* Propugn. an. 1752.

farcto; affectus in renes transit; ægrè mingitur, ficcatur alvus, exiliunt hæmorrhoides; calor urens cava manuum pedumque moleste admodum afficit.

A nephritide nausæ, vomitus, retractio testiculi. Testatur Baglivus exciso olim cadavere, compertum fuisse calculum in rene de quo nunquam æger, sed de altero conquestus fuerat. Et nemo nescit, rene unico in calculosis affecto, quandoque sic alterum compati, ut penitus hinc sequatur urinæ suppressio (1).

Vesicæ calculum inesse, mictio stranguiosa, tenesmus intestinalis, penis glandisque dolor & prurigo ingrata pathognomonicè denuntiant. Peractâ solertissimè ut fieri solet, in sexagenario quodam, lithotimiâ, singultus enasci mox, improspereque ipsimet optimis remediis, in multos dies protrahi plurimi hocce anno vidimus in caritatis Nosocomio.

Terribiles masturbationis effectus, lumborum dolor atrox, dorsifabes, collapsus ventriculi, urinarum suppressio, scincipitis dolor, visus debilitas, memoriæ jactura, hypochondriacismus, mille damna per totam œconomiam ex genitalium labe diffundi satis superque significant.

Ex patienti utero quot insurgunt mulierum clades! Mictio dolorosa suppressæ, tormina, nausæ, vomitus, palpitatio, syncope, suffocatio, globus ascendens, juguli constrictio, clavus, clamitationes, illacrymationes, deliria, furor amoris, vertigo, tinnitus aurium, icterus, frigus, stupor, convulsio.

Ubinàm arctius sese offert quam mammas inter uterumque confortium? Is inflammetur in puerperâ, lactis secretio deficit, & vicissim lacteo illarum infarctu supprimuntur lochia: idem ipse testatur Hippocrates. Si mulieri (2), inquit, uterum ferenti mammarum subitò extenuentur, abortit. Mulieri (3) uterum gerenti, si lac è mammis fluat copiosè, foetum imbecillum significat. Si verò firmæ, solidæque mammarum fuerint, valentiorẽ conceptum indicant. Si mulieri (4) menstrua velis sistere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone.

Est ne una pars in corpore, cujus ad præcordia transire non valeat ægritudo? Est ne una in pectore, quæ consortes operis alias pariter & sui condolentes non efficiat? Quænam ex his specialem quoque non subit sympathiam cum annexis, licet ordinis diversi, visceribus? Larynx, cum deglutionis organo; pleura, cum colli lateribus & alvi membranis; cum stomacho septum musculosum; pulmones demùm cum encephalo; si quidem peripneumonia pleuritide pejus, dolore capitis & delirio stipari solet?

(1) Etmüller, collig. praticæ, vol. 269.

(2) Sect. 5. aph. 37.

(3) Id. aph. 52.

(4) Id. aph. 59.

Qui ex ictu capitis occumbunt, bilem portaceam evomunt; his post mortem incisus, absceſſus ferè semper in hepate reperiuntur. Ob fissuram cranii, gangrænâ, moxque sphacelum lethalem in pedis unius pollicem decubuisse testatur *Bonhius* (1). Solâ palpebræ puncturâ, paucis post horis, inter insultus epilepticos obiisse Joannem Beckerum, memorat *Bonetus* (2). Oculi dolor ex altero sæpè in alterum ruit. Cataracta si unum corripuerit, mox & pro altero metuendum; fistula lacrymalis duos sæpè alium ab alio saccos obſidet. Mæore demittuntur oculi: gaudio scintillant: irato torva tumentur: deliranti prominent: alvi tormina patienti, mirè excavantur: convelluntur, sæpè obtæcantur apud hystericas: in agone roriformis obtegit eos nubecula; quid plura? Cùm varias subeant, pro vario corporis ac animi statu, mutationes, nonnè specula utriusque jure habendi sunt ac Medicorum intuitu dignissimi?

Consentiunt nares ipsæ plurimis; tabacum lacrymas ciet, sternutamentum evocat, ac primò utentibus, præcordia mirè constringit: Solus fennæ infusæ vapor alvum movet: gas vini cerebrum turbat: sopiunt papavera: recreant flores: factor in syncopem dejicit, & mirabiliora statu puerperii prodeunt odorum phænomena.

Dentium eruptio quot pueris quotidie calamitosa! huic tamen si diarrhæa sese adjunxerit, res eorum sunt in vado. Dente unico dolente, dolere & omnes aliæ videntur; dolent sæpè oculi, dolent aures, dolet & ipse ventriculus: odontalgia si fame correpto repente superveniat, mox satiatur; si à pastu, turbatur digestio. Topica vires suas è cute, usque in intima corporis devehunt: ab aloë versus umbilicum applicato necantur vermes; ab arthanitæ unguento alvus ducitur; ab emplastro theriacæ, roboratur ventriculus. In internis inflammationibus, cutem diu laxant, summum levamen afferunt balnea. Novit A. PETIT (3) hominem anginæ obnoxium, qui se morbo familiari statim correptum sentit, ni singulis diebus alvum colluat: frigida in corpore inspersio sistit hæmorrhagias; quod quidem in hemoptoe felicitè applicatum, fluentibus catameniiis extemporaneum foret. Si quis hemoptoe forte laboret, ait Rega (4) applicentur ejus testibus lineæ aceto madida; & mox hemoptoem fissi miraberis. Idem usui venit in ebrietate, quæ hoc remedio visa fuit pelli. Sudans labore, gelidam eporet, cutis astringitur & repulſus sudor agit tragædias. Testes ipsi fumus, ob enatam ex improvviso atrocem cephalalgiam, mox ab undecim hirudinibus impressa podici, statim & penitus oclusa fuisse vulnera.

En brevissimam vulgatissimorum utriusque sympathiæ phænomenorum adumbrationem; en res inconcussas, quas nulla manet futura-Medico-

rum

(1) De tenuitate vulnerrum fol. 29.

(2) Sequæchret. anat. fol. 1197.

(3) Id à celsitudine publicè docente Magistro nos didicisse olim, aliud peccet.

(4) Rega, de syn p. p. 239.

rum obliuio. Consensus actionum si quis ignoret, hunc certè fugiunt & functionem ordo, & præcipuæ sanitatis conditiones. At quantò pejus sibi ad praxim consulit, ni sympathiæ morbosæ observandæ studiosius incubuerit; quonam enim indigitante verè-sympathicos par erit affectus ab idiopathicis discernere, futurosque præfagiri morborum eventus? Quis genuinam edocebit artem quâ saluti ægrorum citò, tutò & iucundè prospiciat? Potius metuendum est, ne naturæ rudis illi officiat, nedùm opituletur, erroris ludibrium.

Sunt tussis ab epigastricâ regione, præcordia diu noctuque dirè exercentes. Has à genuino pectoris catarrho discernere nescius, tepidis, mucilaginosi, oleosis curare suscipiet; ecquid agis? Ingravescit malum; alter verè Medicus causam discernens à symptomate, prudenti emeticorum, leniterque evacuantium usu, passimque adjunctis tonicis levioribus ac temperantibus auxiliis, optatam affert ægritudini medelam. Si capite propter uterum dolente, totus in cephalicorum usu, verferis, tunc vel differtur levamen, quod verè est nocere; vel calidis, reluctante naturâ, subministratis, igni pix additur, undè medicina malo peior. Plerumque etiam tot simul exæstuant fluctus, tot cooriantur procella, ut ventos sese implicantes sympathiarum ignarus accusaveris; unicus tamen insufflat, furenti cautus injice vincula; sic compesces æstus, & tempestatem excipiet amica serenitas. Quantoperè variis sympathiæ phænomenis Medicum imbui necesse sit, ex his abundè liquet; quid de causarum illius indagatione censerì debeat, alter exponet paragraphus.

I I I.

QUOD mutuum spectat animæ & corporis commercium, omne metaphysicorum est; horum autem ratiociniis superfedere, suprema physicorum lex...

De maternæ verò in fœtum imaginationis influxu differuere perpauci; rem absurdam ac impossibilem declarantibus nonnullis, ex eo quod deessent placentæ nervei funes, sola organa juxta eos, quæ sensum transmittere valeant. Erravere quidem priores; at culpa hæc veniâ sanè dignior, quàm eorum temeritas qui vera negant, ex eo quòd ingenii sui captum exsuperent.

Solius verò corporis sympathiæ causas vulgò sequentes assignant Medici: loci viciniam; paritatem officii; cellulosi textûs, membranarum, vasorum, nervorumque communionem.

Quæ ad primam referuntur phænomena, ut impedita tumidis tonsillis, deglutitio, respiratio difficilis in ascite, gravidarum dysuriæ, instante puerperio; hæc omnia non sunt sympathiæ; sed directæ causæ

morbificæ actionem subeunt, suam ab illâ mutuantur actionem; inde verè dici possunt idiopathica.

Ab officii paritate, ut causâ, deducuntur traditus jam sensûs organorum, renum, testiculorumve inter se consensus; transitus cariei à dente quolibet ad oppositum; doloris ex hepate in-lien, & vicissim unico tamen sæpè laborante; mobi cujusvis decubitus super cuncta ejusdem generis organa, luis venereæ super genitalia, scrophulosæ supra lymphæ glandulas; scorbuticæ supra musculos; rachiticæ super ossa; arthricæ super articulos, scabiosæ super universam cutim; at dicere partes quasdam sibi ob organisationis & officii similitudinem consentire, nonne idem est, ac si diceretur eas *συμπάσχειν, ὅτι συμπαρόσκειν* id est, consentire inter se, quia sunt sympathicæ; quod certè nihil explicat.

(1) Boër. infl.
med. § 227.

Si infarctò abdomine genæ rubeant; si suppressis menstruis hemoptoë supervenerit; si artu truncato, reliquum corpus in amplius volumen videatur accrescere; si phrenitidem ophthalmia, vel hanc illa subsequatur; si plerumque capitis dolor, fluxo per nares cruore, penitus evanescat; si liene belluis erepto (1) hepatis intumescencia, mictio crebrior majorque salacitas suboriantur; hæc omnia communicationi vasorum referri solent phenomena. Sed idem sanè de hæcæ causâ sentiendum ac de *viciniâ loci* jam vidimus; si enim sanguis præsentia suâ tantum, ibi noceat, ubi malum apparet, hæc affectio non est sympathica, sed merum symptoma. Quæquidem in eo differunt quod omnis sympathica affectio sit & symptomatica; non omne verò symptoma sympathia dici debeat; præsertim quando ubi illud apparet, ibi & causa ejusdem extiterit; quod quidem in allatis casibus videre est; unde concludi potest, ex communiione vasorum adæquatos sympathiæ minia è posse deduci calculos.

Præcipuas in æconomiâ animali partes agere textum cellularem, evincit morborum historia. Multa quidem hujusce penetrabilitati, alia autem hujus vi tonicæ debent referri phenomena. Ex priori verò pro-sapâ vulgò oriri videntur corporum extraneorum hûc semel admisso-rum facilissima promotio, puris hûc & illuc per musculorum intestitia diffusio è profundis artuum ulceribus; erysipelacei, herpetici, scabiosi, rheumatici humoris sub cute vagæ instillationes; stases criticæ; serosæ, purulentiæ, lacteæ metastases; emphysema. Quis verò hisce phænomenis sympathici nomen ascriberet, quorum nullum certè sine locali materiæ morbificæ decubitu censetur existere.

Quæ celluloso textui deprehenditur inesse tonica vis, nihil aliud est quam certus tensionis actuosæ gradus interiora corporis organa firmans ac stabiliens; nimiam horum instar atmospheræ, distensionem

coërcens, undè reciproco solidorum ac fluidorum motui, major activitas, vis vitæ vividior. Differt ille tonus à tensione, soli lamellarum continuitati & arctæ cum ambientibus coherentiæ debitâ. Hæcce mechanica dici potest, vitalis vero altera. Auctæ tensionis mechanica specimen offert ambustio; imminutæ verò, leucophlegmatia. Secus de posteriori; vis vitæ aucta illam auget, minuta infringit. In inflammatione altius evahitur, & est erethismi status; in syncope verò deficit, & est atonia. Fugiente vitâ, fugit & tonusei numquam superstes. Cùm autem à nervorum influxu vis vitæ pendere videatur, ab eo quoque suas tonicam vim fortiri leges; conjicere nil vetat; siquidem hujus variæ mutationes diversis illius phasibus egregiè consonant.

Nemini jam arridet Bagliviana sympathiæ explicatio, per membrarum propagationes; membranas porrò ut nervos expansos habet auctor celeberrimus, proindèque sentientes; vim quamdam elasticam illis tribuit, quâ resiliant si pressæ fuerint; aut si irritatæ, motus oscillatorios exerere valeant, à centro irritationis ad ambitum spasmodicè transilientes. Sed, 1°. nerveam membranæ originem negat accuratior anatomie; 2°. non sentire membranas demonstrat HALLERUS. 3°. Concessa membranis elasticitas nil ad sympathiam confert. 4°. Demum hæc oscillatorios motus exerendi facultas, ut enucleata modò textûs cellulosi tonica vis, cui satis admodum congruit, in nerveum systema penitus refundenda est. De hujus creditâ ad sympathiam efficaciam, nunc agendum superest.

Nulla sese offert humano in corpore sympathia, cujus à consentaneâ nervorum distributione ratio qualiscumque deduci non possit. Quinimò recentiores eò Physiologi devenerunt, ut, pro nutu suo, sympathica phænomena stimulorum ope valeant edere, vel ligaturam nervis injiciendo, sistere. Emergit igitur è puteo veritas, ac nervorum communio genuina sympathiæ causa habetur apud omnes.

Sed attendas velim; egregia hæc tam decantata sympathiæ causa, tunc hisce dignam se promet esse laudibus, cùm cunctis evinctur congruere phænomenis. Quot porrò expediendi supersunt nodi, nervorum etiam communiōne semel admittâ, penitus insolubiles!

Ac, 1°. reciproca deberet esse mali communicatio: cur ergò, vulnerato inflammatoque diaphragmate, quiescit uterus, licet ille hunc ferè semper in mali sui consortium advocet?

2°. Cur dolenti præcipuo cuivis organo, utero scilicet, quædam tantùm consentiunt partes, etiamsi cum pluribus, nervorum interventu, communicet?

3°. Cur eadem ejusdem partis affectio in varias partes variis temporibus, transmittitur? Enimverò catameniorum vitio laborantes, nunc

cephalalgis, nunc suffocationibus, nunc cardialgis, aut alvi torminibus vexari, testantur clinici serè omnes.

4°. Cur sæpè affectio sympathica sese exhibet ab idiopathica tam dissimilem? Vermes intestina vellicent, dilatatur pupilla, pruriunt nares. Dentes increcendo alveos gingivæque distendant, fit diarrhæa: Caput nonnumquam valdè dolet ob saburram, de quâ ventriculus nequidem affici videtur.

5°. Cur hic vigente morbi causâ, dolor alibi tyrannidem suam exercet; ut in calculoso qui nihil præter genuum dolores; & altero, qui nihil præter ejusdem lateris hemicraniam accusaverat?

6°. Denique, cur idem organum variam cum cæteris sympathiam exerit, prout diversa illius loca afficiuntur? Namque doleat cardia, singultus sequitur; si verd irritetur fundus ventriculi, vomitum ciet.

Ergò deducta à nervis sympathicorum effectuum explicatio, pluribus alliditur obstaculis. Sed esto illam veritati maximè consentaneam esse. Quid inde? Sequetur nervos esse primaria tantum sympathiarum, ut & omnium sensationum organa, meras harum instrumentales causas. Superest utique solvendum, quonam præcisè mechanismo, tale munus adimpleant; estque causa hæc proxima, de quâ valdè ambigitur; triplex tamen hæc de re circumfertur opinio.

Ac primò supponit Astruc (1) è nervo quolibet irritato reflueri spiritus animales usque ad commune sensorium: ibi quasdam fingit interjectas columellas, seu tendineas fibras, hoc refluxu commoveri; *hinc fieri sensationem; tùm à motâ fibrâ reflecti spiritus; reflecti quidem per eam lineam quæ faciat reflexionis angulum, angulo incidentiæ æqualem; insuper in directione illius lineæ existens supponit ostium nervi cujusdam, inquem influent illi spiritus, ut subitò sympathicè moveantur illæ partes quibus nervus ille prospicit.* O fallaces imaginationis illecebras! Hæcce mechanica hypothesis, tanti viri pace dixerim, rationi & experientiae nimis adversatur, ut in rebus physicis explicandis, admitti valeat.

Ubi (2) *adsunt nervorum ganglia, ibi est partium consensus; nervi quibus desunt, nullas partes in consensum trahunt.* En præcipuas horum asser-tiones, qui nervorum sympathias à gangliis *sympathici maximi* deducunt; sed hic errare facile est, cum nec minima sit in corpore fibrilla nervea, quæ *sympathico maximo* non aliquo modo connectatur, cujus proindè ad explicandos effectus quædam ganglia, non possint interpellari. Sed ad præcipuos truncos attendamus. *Dura nervi acoustici pars* cum dentium nervis à quinto pari prodeuntibus habet consensum, etsi gangliis utrumque destituatur. Aliunde, pleuræ dolori non condolet uterus, etsi nervus *intercostalis maximus* utrique prof;

(1) Vide extrac-tum thesauri the-rici, ex Sympa-thicis, cum u-terque quædam po-situm à variis rectoribus ser-rio? A cæteri, autem, pro so-lenni expati-tio, per pugnam, an-1743.

(2) Vide thes-M. Minik, An à p-ter costalis, par-tium omnium cu-jusque & Propag-atio 1764.

piciat; unde ubi adfunt ganglia, non ibi ſemper eſt partium conſenſus; ut & ubi deſunt, partes nihilominus in conſenſum venire queunt.

Cunctis planè ſuperandis obicibus plexus nerveos partes eſſe nonnulli autumant (1). Nervos hi cavos eſſe rati, plexus eorum vaſcuſoſis anatoſomofibus aſſimulant; hinc fluxum refluxumque ſpirituum, variè pro variis circumſtantiiſ, ex funiculo in aliud fieri, ſibi fingent, ſ, à tam felici diſpoſitione derivari ſympathiam aſſerunt.

(1) Vide theſ. Phil. M. Dhuſme, An à nervis præcipui partium conſenſus? au. 1758.

Id ſi verum eſt, partes quorum nervi communem in plexum coſunt, ſibi invicem compati neceſſe eſt. nervo cubitali punſto, debet in conſenſum venire diaphragma, nervus enim diaphragmaticus cum plexu brachiali, nexus ſuperiores agnoſcit. Præterea fruſtrà ſecto duræ portionis trunco paralyſim facièmetueremus. Cùm enim triplicem præcipuum plexum ſubeat nervus ille, ſi ſpiritus animales in ejus furculos à proprio ſtipite non derivarent, ſaltem *divagandorum* beneficio, ſat fluidi nervei eis infundi poterit, à nervis plexus communione gaudentibus, ut inter vaſa ſanguifera ſolenne eſt; unde licet reſectus fuerit *portionis duræ* truncus, non idèò magis exareſcet illius retiformis expansio, *pes anferianus* dicta; nec paralyſis adeſſe poterit; at fors diverſa manet: ſi enim caris tympanum erodens, nervum quoque *anvuginè* afficit, ſenſum hujus perire, paralyſimque ſtatim induci quotidianum eſt: ut ergò legitimus quidam plexubus gangliisve uſus aſcribatur, eluceſcat antè neceſſe eſt, genuina ſtrutura nervi ſimplicifici, de quâ tantopere adhuc-dùm diſceptatur apud anatomicos; nervus quippe, juxta alios eſt fibra ſolida, elafiica, vibratilis; juxta alios verò canalis eſſe conſpicitur, inviſibili cavitare gauſens in qua movetur in orbem, motu quidem pernicioſo, fluidum neſcio quod, æthereum, magneticum, electricum, phlogiſticum, varium denique, prout fingere illud quemcumque liberit.

Ergò nulla opinio cauſam ſympathiæ efficientem enucleat; eſt igitur ſympathia quoddam ex illis naturæ portentis, quorum quidem effectus omnium percellunt oculos; cauſa verò crassiſ latet occulta & circumfuſa tenebris.

I V.

MIRANDAM corporis humani molem ſedulò perluftrare, cunctas huiusce partes ſcalpillo proſequi; proprios hujus humores chymicæ analyſi ſubjicere; idoneis experimentis varias interrogare partium facultates; diverſas earum actiones, actionum circumſtantias, mutuos earum inter ſe conſenſus attentè conſiderare; tot laborum effectus ſobrie colligere; veterum obſervatiſ ſua ſuſcipere: en genuinam diſciplinæ Medico neceſſariæ, conſequendæ viam; en artis limina ſalutanti priùs adimplenda munera; quicumque jam in hiſce obeundis in-

claruerit, ille theoriæ medicæ medullam tenere dici potest. Noscit enim vitam, sanitatem, sanitatisque necessarias conditiones. Haud evenitur quidem ejus ingenium, ad sublimiores rerum causas; haud theoricorum libris impallescit; haud varias deglutit horum hypotheses; sed quid inde? Naturam verè callet, eam contemplatur, demiratur, digna matris optimæ soboles, dignus tanti Præceptoris alumnus.

Hæc Medico minimè sufficere putas! præsto sit exemplum. Diversa digestionis organa, diversi humores, diversi motus, diversæ horum omnium conditiones ex observatis mihi innotescant; quid amplius necesse est? Anne causam famis stimulos injicientem rimari? Vim verè digestivam æstimare? Nùm ad tritum, fermentationem, dissolutionemve referenda sit, tædiose agitare? . . . Modò thoracis structuram, sanè mirabilem, costarumque in ejus motatione mechanismum; tum propriam muscutorum directionem; varia aeris pulmones ingressu suo dilatantis, thoracisve eos descensu suo comprimantis, attentus observaverim phænomena, quid inservit differere quænam prima sit primæ inspirationis causa? Nùm gravitatis ope, prior expandat pulmones atmosfera, vel præludant inspiratoriæ vires? Cur narium vellicatio sese diaphragmati communicet; cur supremi conatus, athletici labores longâ inspiratione facilius peragi soleant? . . . Hæc & similia quid scire refert? Modò res teneamus, modò has nostro quæstui valeamus apponere? Nonne præstantius est pauca scire, sed vera, quam ephemeris inhiare speculationibus, ex errore in errorem labi, operam sic & horas perdere?

Si verò solâ rerum observatione sufficiens possit instrui disciplinæ Medicæ supellex, quid ad praxim ultrà requiritur? Sola observatio, absque theoriâ, felices sæpè effecit medicos; sola speculatio, nullos. Enim-verò cuicumque fors objecerit complures observare morbos, ac morborum differentias; solus ille signa callet hisce ritè dignoscendis idonea; nullus, nisi qui cunctis eorum circumstantiis religiosè studuerit, effectus sympathicos ab idiopathicis par erit distinguere. Hanc igitur *diagnosis* artem ab autopsiâ tenenti, quid utilius rei explicatio conferre valeret? Dolorem capitis suum in epigastricâ, vel hypogastricâ regione fomitem habere detexerit, expurgat ventriculum, vel per anodyna patientis sopit uteri dolores. Explicato phænomeno, quid egisset præstantius? Sympathica noscenti graviditatis phænomena si quæ gerens utero, nauseam, dolentessve, licet integros dentes, accusaverit, ab emeticis forcipibusque prudens abstinet. Observat Medicus applicatis extus cantharidibus offendi vesicam; insuper huic noxæ potius temperantes, usumque caphuræ tum intus, tum extus egregiè prospicere; quid hîc præstat effectus utriusque ratio? Magneticas in

odontalgiam vires si fortè extulerim; fabulas amiles! inquis; id rationi repugnat. Equidem; at rem confirmat experientia... Emplastrum opii temporibus eundem ad finem applicari, tibi tutile videtur; evanescit dolor nihilominus. Tussiculosis oleum & linctus quandoque proficere vidimus; at nescimus quomodo; nec enim transire oleum intrà pulmones facile crediderim. Usus guttarum aliquot spiritus saïs, vino diluti plurimis valdè profecit ramicosis; ergò, cum cautelâ tamen, suadeatur. Fugit nos cur aluminosus pulvis digestionis officinam haud prætereuns, Hæmoptoë finem citò sepe imponat; res tamen extra dubium omne versatur. Demùm uti lui venereæ hydrargyrum, scorbuticæ plantis cruciferas acetosis conjunctas, intermittentibus corticem Peruvianum felici exitu quotidie opponimus, quantumvis fugiant nos & luis utriusque nativa indoles, & specificorum vis verè medicatrix: sic ex iteratis sympathiæ phenomenorum observationibus, & tutiorem in morbis *διὰ νοσήν* & feliciorem *θεραπεύαν* instituire par erat Medicus, etiam si causa illorum proxima, obscuriori lateat obruta caligine.

V

AT, inquires, *sublatâ causâ, tollitur & effectus*. Ut ergò morbus abigatur, ejus prænoscantur causæ, necesse est. Hinc benè cecinit vates: *felix qui potuit rerum cognoscere causas!*... Fateor: at causarum ordo duplex; altera quæ in sensus incurrit, altera vetò fugiens aciem ingenii perspicacissimam. Prior, ut potè sensibilis, observari potest, eamque sedulò observandam huc-usque pluries commendatum voluimus; altioris verò indaginis posterior, ac humani ingenii captum exsuperans, nullius, nec physico, nec rimanti Medico, utilitatis esse potest; ut ex præmissis facile colligitur.

Instas. Cuncta scientiarum inventa non eadem sibi ætas vindicat; ergò si novis lucubrationibus periti indulserint, spes remanet, quod, olim, obscura adhuc dum sympathiæ ratio, tandem illucescet... Eventus hujusce desiderium te premit; prius observa; ratio tunc, si fas erit, tantùm *illucescet*. Natæ verò ab intellectu scientiæ vago incessu nunquam progrediuntur; semper à principiis inconcussis ad nova stabilienda procedunt: sic quotidie omnium certissima, expatiatur mathefis. Diversum sectantes iter, à vero tramite discedunt. Porro principium illud inconcussum quo niti deberet quæcunque sympathiæ phenomenorum explicatio, perfecta est vitæ cognitio; sympathia enim vitæ coæva, cunctis vitæ subdita phasibus, ab illâ præcipuè sobolescit. Porro vita latet, latebitque diù: cujus, ni fallor, causam proximam extricare nemò unquam fuscipiet, ipsamet ejus oculatissimos fallente naturâ. Ergò nec hodie sympathiarum inno-

rescunt causæ; nec, quidquid meditemur, eas unquam posse innotescere jure concludimus.

(1) Vide sam.
& sam. object. de
nerv. influxu in
sympath. § 3. huc
jus-ſe Theſ.

Nec, objicies demum, quantam innuis, tanta speranda est sympathiæ observandæ utilitas; quippe quæ nulli normæ subdita, tam parum in suis sibi ipsi constat phænomenis; tam dissimiles eadem ejusdem partis affectio consensus evocat (1)!... Quid inde? quod porro novi quippiam medicis quotidie observandum se præbeat; raròque eadem, sub eodem aspectu se prodant: qui verò jam in observandis attentos, indefessos magis, ac veritati obsequiosiores sese præstiterunt, hi posthac & in novis inveniendis solertiores esse solent. Observatio enim ad id præcipue inservit, ut oculatiorem efficiat Medicum, ita ut, quidquid novum evenierit, id, statim, nullo ingenii conatu, juxta cunctas, si sic loqui fas sit, ejus dimensiones, amplecti valeat, judiciumque de eo ferre tam certum, quam si res se jam millies obtulisset.

Hactenus, quantum sympathiæ doctrina Medico proſit; quantum causæ primariæ disquisitio sit inventu difficilis; solidiora demum sympathiæ doctrinæ fundamenta, solam sibi vindicare observationis vim & energiam, enucleasse ratis, liceat nunc concludere:

Ergò à sola observatione sympathiæ doctrina.

ORI

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus DES BOIS
DE ROCHFORD,
Eques, Censor Regius.

M. Henricus - Joannes
BAGET.

M. Gaspard COCHON
DUPUY, Regii ordinis
Eques, Regis consiliarius
& in arce maritimâ rupi-
fortensi Anatomes & Chi-
rurgiæ Professor Regius.
M. Jacobus - Albertus
HAZON.

M. Joannes - Franciscus -
Achilles DE LA LOUET-
TE, Eques, à Regiâ So-
cietate Medicâ Parisiensi
pro epidemiis instituti.

M. Carolus-Jacobus SAIL-
LANT, à Regiâ Societate
Medicâ Parisiensi pro epi-
demiis instituti.

M. Josephus COTTON.

M. Theobaldus NIZON.

M. Claudius-Carolus DE-
JEAN.

Proponebat Parisiis MICHAEL - FRANCISCUS DE LA PLANCHE, Parisinus,
Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theſeos Auctor. A. R. S. H.
1776. A. SEXTA AD MERIDIEM.